

LA BIBLIOTECA DEL MESTRE MARC ROCA METGE DE GIRONA . 1427.

Autor: Lluís BATLLE i PRATS
(Institut d'estudis Gironins).

La troballa de la marmessoria de mestre Marc Roca llicenciat en medicina, dit també físic en la terminologia dels segles XIV-XV ens permet de donar com de la seva propietat una llista de llibres, la pertinença dels quals no ens semblava prou clara quan, ja fa molts anys, la varem donar a conèixer en la primera de nostres col·laboracions a la revista "Estudis Universitaris Catalana" (1). Ara, aquest document amb la detallada descripció que dona dels llibres - ajuda per a identificar-los i s'acreuix l'interès. Es tracta d'un manuscrit ben conservat, escrit sobre paper i a una sola línia, a base de cinc quaderns relligats que fan 15 x 22,50 cms. Procedeix de l'Arxiu Diocesà, Secció C, lligall 5, número 11.

Aquesta testamentaria va ésser començada el dia 19 d'agost de l'any 1427 pels marmessors del difunt, en primer lloc la seva vídua Narcisa, el cirurgià Antoni Plana i el preòsit de l'Almoina del Pa de la Seu, Pere de Bergadà. Tenint en compte que la vídua tenia l'obligació legal de fer inventari dels béns que havien estat del seu marit, en virtut de la disposició de Pere III donada a la Cort de Perpinya l'any 1351 (2), que obligava a començar-lo dintre del mes en que havia mort i a acabar-lo en el termini del següent, no és difícil d'assenyalar en un dia de la primera quinzena d'agost del 1427 la data de la defunció. En acabar la relació de béns de disposició havia quedat complimentada i la vídua alliberada de qualsevol preocupació de tipus legal, i de retop deixa a la posteritat un inventari prou interessant perquè sigui conegut, si bé nosaltres - n' estudiarem només la biblioteca.

Per la testamentaria sabem que l'alberg del venerable Marc Roca estava en el burg o raval de Sant Feliu, prop de l'església i del forn de la mateixa església, i que afrontava a Orient "in balaguerio", és a dir, amb una pallissa i amb el carrer de l'església de Sant Feliu; a migdia, amb la casa del prevere Pere Plers; a ponent, amb la casa d'en Soler blanquer i, a cerç, amb el carrer que anava al forn de Sant Feliu (3). Sabem també que de l'any 1396 és el contracte nupcial i que va atorgar testament davant del notari Francesc Vidal a l'octubre del 1410, essent de lamentar que si bé a l'Arxiu de Protocols es conserven força registres d'aquest notari, no ens ha pervingut cap llibre de testaments i així no hem pogut llegir aquesta disposició d'ultimes voluntats, segurament del major interès. Sortosament una recerca a través dels llibres d'acords del municipi ens ha donat la satisfacció de trobar l'honorable Marc Roca, "magistrum in medecina" elegit jurat de la ma mitjana l'any 1403 i promhom dintre d'aquest estament els anys 1399 (f.5 v i 33), 1401 (f.20) i 1402 (f. 12v). Sembla evident que va gaudir d'un cert nivell social i consideració dintre la vida de Girona.

Altres dades que ens proporciona la marmessoria diuen relació amb la família. Així anota Pere Serra, actor dels testamentaris, que el 5 de desembre del 1427 va donar a en Cases, procurador de Nicolau Roca i de les seves germanes, noranta sous: ço és, cinquanta pel dit Nicolau i vint a cada una de les germanes, que mestre Marc, oncle seu, els havia deixat en virtut de disposició testamentaria.

La major part, pero, fan referencia al difunt. Així, el 22 d'octubre, l'esmentat actor va donar deu sous a mossen Joan Roca prevere "levador dels drets de les sepultures de l'església de Sant Feliu "aband, el dia 15, va donar a mossen Pere Nadal "sot capela de Sant Felu" una lliura i dotze sous - per un trentanari de misses que el dit difunt manà ésser-li fet, pels quals conceptres i sobretot per ser-ne feligres diriem que metge Roca va ésser sebolit dintre d'església o en el cementiri annex a redós del temple. Al convent dels Dominicans i a altres esglésias també deixà almoines en sufragi de la seva àmina.

El 8 d'octubre va lliurar quinze florins a mestre Joan Gispert, segurament encarregat de la consulta dels malalts, pel treball "que hac de visitar e ordenar e per tot altre servey per ell fet a mestre Marc".

El mateix dia va satisfacer a Guillem Palliser, apotecari, deu lliures, sis sous i dos diners per les despeses que "feu apres que lo dit mestre Marc fo - mort". I setze lliures, és per les "medesines per ell despeses en la malaltia del dit mestre Marc".

El 15 d'octubre van percebre quinze florins equivalents a vuit lliures i cinc sous a cada u dels senyors Guillem Montanya, Joan Costa i Pere Joan Castells, tots cirurgians, per diversos treballs que hagueren "d'alguna malaltia que lo dit mestre Marc hac". I finalment, l'11 de febrer de 1429, l'esmentat actor va satisfer a Miquel Ribot, "apotiari" de Girona, dos lliures i deu sous per "medesines o per species que lo dit mestre Marc avie preses del e de son pare".

Totes aquestes notes denoten el matis huma del difunt, però la seva forma ció i nivell científic ve donat pels llibres que integraven la seva biblioteca, que com era de costum es trobava reunida en una cambra anomenada l'"estudi" i on hi havia sobre tot llibres de medicina, dels quals se'n relacionen una cinquantena, entre els quals, uns quaderns de medicina i altres de varia, és a dir, de diverses matèries.

Destaquem d'aquest conjunt el volum assenyalat amb el numero 3 perque ofereix la particularitat d'ésser escrit de ma del dit defunct "no era pas però, original, sinó que ello l'havia copiat. Es tracta del llibre de Gentile da Foligno, del qual Sudhoff creia que era el primer tractat sobre la poeta del segle XIV escrit en forma de "consilla", si bé Sarton pensa que l'obra fou precedida per la del lleidatà Jaume d'Agramunt (4).

D'entre els que no tenen cap relació amb la medicina farem especial menció del Llibre d'Hores que contenis fonamentalment els oficis de la Mare de Déu i de difunts i unes altres oracions especials; d'aquests devocionaris n'hi havia dos, l'un assenyalat amb el numero 58, més senzill, escrit sobre pergamí i amb cobertes de fusta, segurament d'un del difunt, i un altre exemplar (número 62) Hores de Santa Maria belles e historiades - és a dir, amb precioses miniatures - i amb tancadors d'argent daurat, notable exemplar probablement d'ús de Madona Narcisa, esposa del difunt i, tal vegada, un obsequi seu. També una Vida de Sant Francesc (número 32), la Passió de N.S.J. segons Sant Joan (número 56). i el llibre De Consolació de Boeci, en romanç segons la versió catalana d'Antoni de Ginebreda (Núm. 38). La Historia hi és present per les Històries troianes, també en romanç de Guido delle Colonne, tan difundida a través de la traducció de Jaume Conesa, secretari que fou del rei Cerimoniós (num 40). D'obres historico-literaries (núm 46) amb les Histories del Sant Craal relats a l'entorn de la recerca del calze usat per Crist al Sant Sopar, segurament l'obra de Chretien de Troyes. La Filosofia compta amb tractats de Lògica (números 34 i 37) la Metafísica i Topiconum d'Aristotil (números 9 i 21). L'Astrologia amb la de Ramon

Llull; l'Agricultura amb el tractat De Re Rustica de Pal·ladi i, finalment, es fa menció d'una Gramatica sense especificar.

No cal dir que la major part de la biblioteca és integrada per llibres de Medicina. Destaquen els mestres de l'Escola de Salern, sens dubte la més antiga d'Europa, de la qual l'obra col·lectiva més famosa és el Regimen Sanitatis dit també Flos Medicinas, aplec d'aforismes medicis sobre normes de viure i de caracter sanitari recentment traduïdes del llatí al català (5) A més de les obres classiques d'Hipocrates, Gale i Nicolau salernità, s'hi compta també amb una Anatomia i un llibre de Maimonides anomenat a l'inventari Rabí Moises Egipci. La Cirurgia hi és present amb obres de Guiu de Chauliac, Mestre Roger, Lanfranc de Mila entre altres; la Patologia amb Filareto, Gentile de Foligno, Joan de Tornamire, Serapio, Simó Genoves i sobretot Arnau de Vilanova, el qual representa la medicina dels Països Catalans, que no solament va ésser metge sino reformista espiritual i escriptor en català i llatí. A més dels Apeculum, pensem si seria d'Arnau de Vilanova el llibre de sangnies (número 51), ja que en el maticulós De considerationibus operis medicine i en el més breu De Flobothomia en fa un gran elogi i diu que "sincera la ment, enforteix la memoria, neteja la bufeta, asseca el cervell, escalfa la medulla, obre la oïda, disminueix el llagrimelg, calma la fatiga, arregla l'estomac, augmenta ço propi, expulsa ço estrany i allarga la vida" (6); la sagnia a l'epoca de la medicina empírica arriba a ésser aplicada d'una manera gairebé sistemática per la majoria dels metges a qualsevol malalt, que així experimentava una aparent millora.

Es sabut que la finalitat de les marmessories és la conversió en moneda dels bens de testador i en la forma per ell disposada. Els llibres de Marc Roca es van subhastar previa estimació que va fer el dia 20 de setembre" mes - tre Bernat Deslor licenciat" al qual es va gratificar amb una lliura "per re goneixer a estimar los llibres de mestre Marc", formalitat que demostra es va fer a consciencia i no de qualsevol manera. Dos dies després es va pagar "als corradors per tots los llibres a correr que montaren en soma de cent setse lliures; pague de corradures trenta sous i per la crida un sou "I encara, l'actor dels marmessors el dia 15 havia pagat tres sous a Francesc Semsó", lligador de llibres, "per un" llibre cubert de blau que havia lligat al di t defunct" i que aquest amb seguretat li hauria quedat a deure.

Consta de les despeses de la marmessoria que el llibre de les Histories del Graal va ésser adjudicat per quinze sous i sis diners; el llibre de la Passió de N.S.J., ho va ésser, així mateix, per quinze sous i dos diners, i que per un dels dos devocionaris Hores de Santa Maria es van percebre dues lliures, cinc sous i sis diners, sense que hi consti cap vegada el nom dels adquiridors.

Con hem reiterat, el lot més important era el dels llibres de medicina i aquest sortosament no es va pas dispersar; ens consta que el dia 6 d'octubre un dels corredors, dit Miquel, va fer "relació d'haver venut tots los llibres de la aretat del dit mestre Marc Roca en C. Negra, apoticari de Figueres, per preu de cent setse lliures i un sou". De moment, doncs, no es va dispersar aquesta biblioteca que va adquirir un farmacèutic per una quantitat respectable, i remarcuem també que no era metge i que entre els llibres no n'hi havia gairebé cap de la seva professió o especialitat.

Podria tractar-se centament d'un bibliofil o, tal vegada, la intenció seria d'haver esmerçat una gran quantitat per rescabalar-se'n realitzant els llibres separadament i a poc a poc. Amb tot, i a través dels anys, és d'elogiar el gest de l'apotecari de Figueres, Guillem Nedra.

En acabar voldria fer notar la pervivència d'aquest cognom Roca de mestre Marc. De la marmessoria no es dedueix pas que tingués filla, -ja que en algun lloc hi serien mencionats i hereter dels seus béns fou i l'Almoïna del Pa de la Seu, pero almenys tingué tres nebots -Nicolau Roca i dues germanes- als que va fer llegat d'uns diners; contemporani seu era un Joan Roca, sacerdot de la parroquia de Sant Feliu, que com hem vist era la propia; un Antoni Roca draperius, que el 1425 va ésser jurat en representació de la ma mitjana (7) i que consta diversos anys com a prohoms pel dit estament. El 1445 un Nicolau Roca, notari, és elegit jurat per la ma mitjana, i a l'any següent, escrivà, -avui en diríem secretari-, del Consell Municipal (8) i a la seva mort el 1477 el segueix el seu fill també notari i de nom Nicolau, fins el 1519 en que va morir (9). Sabem que aquest Nicolau Roca notari, abans del 1492, havia comprat als regidors de l'Aljama uns patis i altres dependències del que havia estat la Sinagoga, i que el seu fill Jeroni Roca, doctor en Dret Civil i Canonic i ciutadà de Girona, com a hereu del seu pare, el 18 de Juliol de 1527, va vendre tot el lot al canonge Pere Rivo (10) I ara arribo alla on em proposava: ¿No seri el famós gironí Dr. Antic Roca catedratic de Medicina a Barcelona meritíssim per molts conceptes, descendent de Jeroni ? Heus ací una hipotesi de solució de la qual confio interessera els nostres investigadors.

Donem ara l'inventari d'aquesta bibliografia tal como ens ha pervingut a través de la marmessoria. Com hem dit, els llibres estaven en la cambra dita l'"estudi", on només hi havia una taula o escriptori pintat. La descripció va composta en cursiva la identificació dels exemplars fins on hem sabut fer-ho, ja que bibliogràficament manquen de vegades les indicacions d'autor i al tres dades per l'estil o la notícia d'obres hi és donada de forma imprecisa que no ens ve a obrir cap camí per a llur identificació; amb tot aquesta relació és un document bibliogràfic important

N O T E S

- 1) Batlle i Prats L. Notícies de llibres d'antics inventaris del bisbat de Girona. "Estudis Universitaris Catalans" 16 (Barcelona 1931) 335-7; Julia B., Medicina Gironina del segle XI" Boletín del Colegio de Médicos de la P.de G." num. 79 i 84.
- 2) Vives Pedro Nolasco, Usages y demás derechos de Cataluña, 2 (Barcelona 1883), 251.
- 3) No sabríem pas avui situar aquesta vivenda. En la marmessoria es fa menció d'un alambic petit que es trobava a "la cambra de la entrada del balaguer un jahia sovint lo dit deffunct".
- 4) Cardoner i Planas, Antoni: Historia de la Medicina a la Corona d'Aragó (1162 1479) Editorial Scienca. Barcelona 1973, pg 160.
- 5) L'Art de conservar la salut, publicació del Col.legi de Metges de Girona. Text i comentaris del Dr. Josep Mª Pla Dalmau; traducció del llatí del Dr. Josep Calzada i Oliveras. Girona 1976. Cal felicitar el Col.legi esmentat per aquesta publicació que molt l'honora, així com els autors.
- 6) Cardoner, Ob. cit., p. 166
- 7) Arxiu Municipal de Girona. Manual d'acords de 1425.

8) Arxiu Municipal de Girona. Manual d'acords de 1445.

9) " " " Manual d'acords de 1446, 1477 i 1519.

10) Calzada, Josep. Les sinagogues de Girona. "Annals de l'Institut d'Estudis Gironins" vol. XXV-I (Girona 1980) p. 381. Homenatge a Lluís Batlle i Prats.

En lo estudi del dit alberch trobaren los libres sigüents:

1. Primo i llibre de pergamin cubert ab posts de pel verda al iiii. gafets - qui és de diverses tractas. E en lo principi del primer corondel en letra ver meyla comensa: incipit liber de pulsu a Ffilareto composito. E la letra negra comensa: intenciones hominus. E feneix lo segon corondel: habitudines vero in utrique invenjantur. Lo comensament del darrer corondel: habentes quo. E fenex: partei hoc quod in sumus ei dicat.

Diversos tractas, un dels quals liber de pulsu de Filareto .

2. Item un altre libre de pergamin ab posts cubertes de pel verda am iiii gafets apellat libra de compleccionibus lo qual es per corondels e comensa lo primer corondel en letra negra: ingisnis antocho. E fenex lo segon corondel: cum enim aliquid lucratur. E comensa lo darrer corondel: est quals nutrimentum. E fenex: explicit liber ypocrates de lege. Amen.

Galén.- De Complecionibus. Acaba amb el llibre De Lege d'Hipocrates.

3. Item un altre libra de paper sorit de ma del dit defunct ab poste e cubert, de pel blau scrit ab corondells apellat Gentilis de Fulgineo. E comensa la rubrica en letra vermeya: gentilis de fulguneo. E fenex lo segon corondel: in hoc tradicio. E comensa lo darrer corondel: dies qui jam fuerunt. E fenex - ùltime: cocto usque ad explicitudinem.

Gentile da Foligno.- Consilia.

4. Item i altre libre de papel ab post cubertes de pel verda fet a corondells apellat deffensorium vite. E comensa lo primer corondel en letra vermeya: incipit compilacio nova. E fenex lo segon: corporis recluduntur. E comensa lo darrer corondel: glandium partes, E fenex: cum ciropo citimorum.

5. Item un libre de papel ab poste cubert de pel verda qui es ab corondells e ha nom de Clarificatori de mestra Johan de Tornamira. E comensa en lo primer corondel en lo vermey: clarificacions reverendi magistri Johannis de Tornamira. E fenex lo segon corondel: pilos maxime dolent. E lo darrer corondel comensa: regimine. E fenex: ex deo qui sit benedictus.

Joan de Tournemire. Preservatio contra pestilencia o tal vegada el De mictu - sanguinis.

6. Item un altre libre de pergamin apellat de vicenna fet a corondells ab cuberta de posts ab pel vermeya. E comensa ab letra negra: in primis. E fenex lo quart corondel de la primera pagena: de anatomia. E lo darrer corondel comensa: morde cum semine. E fenex: et inde et que buli.

Avicena.- Canon.

7. Item un libre de pergamin appellat antitotari cubert de post de papel ab pel vermeya. E comensa la rúbrica vermeya del primer corondell: incipiunt clo-
sule. E comensa en letra negra: operacio medicine. E fenex lo segon corondell
aurea dicta etc. E comensa lo darrer corondell: explicit antidotarium Nicho-
lai. E fenex: plenitudines glorientur.

Nicolai Salernitani.- Antidotari.

8. Item un altre libre de pergamin ab posta cubertes de pell verda appellat Johannici fet a corondells. E comensa la rúbrica vermeya: Mahunicus qui Ave-
roys dicitur latine. E comensa la letra negra: quando ventilata. E fenex lo
segon corondell: et ponet causas illarum. E comensa lo darrer corondell: ut
libros. E fenex: illuminare dignetur.

Libre de Johannisi De introductions de l'art de Tegni.

9. Item un libre de pergamin fet a corondells ab posts cubertes de pell groga
appellat metafisica. E comensa en la letra vermeya: incipit primus metafisice.
E comensa en la letra negra: omnes. E fenex lo segon corondell: nesciunt. E
comensa lo darrer corondell: omnes. E fenex: manifestum est et planum.

Aristotil. Metafisica. Potser el Comentari d'Antoni Andreu.

10. Item un altre libre de pergamin ab posts cubertes de pel vermeya appellat
liber Secretorum Galieni. E comensa en lo primer corondell: incipit liber Ga-
lieni. E en la letra negra comensa: ad stuporem. E fenex lo segon corondell:
et considerationes. E en lo darrer corondell comensa: medicine laboriosa sol-
ventes. E fenex: cal sobran.

Galén . Ars parva.

11. Item un libre de pergamin fet a corondells ab posts cubertes de pell verda
appellat Rabi Moyses egipci. E en lo vermey del primer corondell comensa:
incipit rabi moyses. E en la letra negra comensa: inquit. E fenex lo segon
corondell: et eorum recepcionem. E comensa lo darrer corondell : onigi roma-
no. E fenex: parum et nichil prosunt.

En la tradició europea Maimonides filosof, metge i talmudista hebreu nascut
a Cordoba.

12. Item un libre de paper ab posts de paper cubert de pell groga appellat Ar-
nau de Vilanova fet a corondells. E comensa en lo vermey lo primer corondell:
scriptum Arnaldi de Villanova. E comensa en la letra negra: incendit Galienus,
E fenex lo segon corondell: primum membrum. E comensa lo darrer corondell: me-
dicus non curat. E fenex: accepere bonum.

Arnau de Vilanova. Tal vegada Speculum introductionum medicinalium.

13. Item un altre libre de pergami fet a corondells ab posts cubertes de pell
vermeya appellat viatic. E comensa en letra negra: quemquidem. E fenex lo se-
gon corondell: similiter in amphrismis. E comensa lo darrer corondell: cum ci-
ssamelon. E fenex : ut modificare.

Ibn al Jazzar. Viaticum peregrinates. A la Biblioteca de la Catedral es conser-
va uns Comentarís al Ciaticum. Segle XIII.

14. Item un libre de paper appellat les sinonimes de Simon Genovés ab posts cubertes de pell verda scrites a corondells qui comensa en lo vermey: incipit liber serapionis. E en lo negra: dixit. E en lo segon corondell fenex: de frumento bono. E lo derrer corondell comensa: et cum volueritis. E fenex: neque impedimento.

Simó Genovés.- Clavis sanationes. Serapio. Liber de simplici medicine.

15. Item un altre libre de papel ab posts cubertes de pell groga de migranea e fet a corondells. E comensa lo primer corondell: clavis senacionis. E fenex: Lo segon corondell: mane patienti. E lo derrer corondell comensa: et evacuaciones semel. E fenex: almedia supradicta.

Per com comensa el llibre podria ser en Simó Genover. Clavis sanations.

16. Item un altre libre appellat de animalibus Aristotilis ab corondells e es de pergamin ab posts cubertes de vert. E comensa lo negra del primer corondell: quedam partes corporum. E fenex lo segon corondell: quando querunt suum. E lo derrer corondell comensa: in animalibus forciores. E fenex: causas movetura.

Aristotil. Un dels tractas aplegats en la Parva naturalia dedicada als animals.

17. Item un libre de pergamin ab corondells escrit ab posts cubertes de pell blava appellat Egidi. E comensa en letra negra: Rex romanorum. E fenex lo segon corondell: eam patet. E lo derrer corondell comensa: in ea lumina sua. E fenex: in saecula saeculorum amen.

Egidio Roman - De regimine principum.

18. Item un libre de paper fet a corondells cubert de posts cubertes de pell verda appellat Guido. E comensa la rúbrica vermeya : In Dei nomine. E lo negra: postquam prius. E lo segon corondell fenex: animi tunquem. E lo derrer corondell comensa: Et polpo que in naso. E fenex: tibiarum atque pedum.

Guido de Chauliac - Inventari de Cirurgia.

19. Item un altre libre de pergamin ab cubertes de paper e aluda blanca fet a corondells appellat Emforismes de Ypocras qui comensa en lo negra: prefacio domini. E lo segon corondell fenex: posuit cor omnibus. E lo derrer corondell comensa: ut sit multa. E fenex: infirmus dicat ei ipsas.

Hipocrates comentat per Galén. Aforime.

20. Item un libre de pergamin ab cubertes de pell morada fet a corondells qui comensa lo primer corondell: verba abubaçi. E comensa lo segon corondell: confert oleum mirtuum. E fenex : Deo gracias. amen.

Abulcasis - Liber servitoris o pot ser, Abubays - Lapidari.

21. Item un altre libre de pergamin noés fet a corondells ab cubertes de posts ab pell blanca appellat liber topicorum Aristotilis. E comensa la primera carta: primum oportet. E fenex la carta: si innibus. E la darrera carta comensa: afferre autem. E fenex : inventi sunt.

Aristotil - Topicorum.

22. Item un altre libre de pergamin de posts cubertes de pell vermeyes empremtades fet a corondells appellat alaxandri jatros. E comensa lo primer corondell: pacio cadentibus. E fenex lo segon corondell: catoxia sufficit. E comensa lo derrer corondell: exustata duricies. E fenex: specialis.

23. Item un libre de permgamin fet a corondelles ab posts cubertes de pell vermeya empremtades e bulades appellat cerapio. E comensa la rúbrica vermeya: Incipit liber cerapionis. E fenex lo segon corondell: apreiens or avenaru. E lo derrer corondel comensa: qum aliquis. E fenex: disticacions forti.

Serapio (Vegi's núm 14). Liber de simplicis medicine.

24. Item un libre de pergamin ab posts vermeyes appellat Speculum Arnaldi de Villanova fet a corondelles qui comensa en lo primer corondell: introducciones appellantium. E fenex lo segon corondell: corporis cum non. E lo derrer corondell comensa: danda sunt. E fenex: amatoribus veritatem. Amén.

Arnau de Vilanova, Speculum introductorum medicinalium. (Vegi's n°12).

25. Item un libre de paper ab posts cubertes de pell verda fet a corondelles en que ha molts tractats de medicina qui comensa en lo primer corondell: cura cauculi. E fenex lo segon: multum Incidere. E lo derrer corondell comensa: capitulum secundum de hiis. E fenex: ylaritate anime.

Tractats varis de medicina.

26. Item un libre de paper ab posts cubertes de pell verda apellat questions de Ricart fet a corondells. E comensa: circa librum fisoloforum. E fnex lo segon: veniant a longe. E lo derrer corondell comensa: Ultimus. E fenex: utrius per-fida.

Antoni Ricart. Libellus de quantitibus et proportionibus humorum.

27. Item un libre de paper ab posts de paper cubertes de pell verda fet a corondells qui és apellat termens naturals. Comensa lo primer corondell: natura est primum motus. E fenex lo segon: confeccio del comprecio. E lo derrer corondell comensa: omni parti mundi. A fenex: benedicto filio in seculorum.

28. Item un altre libre de paper ab posts cubertes de pell verda appellat mestre Albert de Xixonia fet a corondells. E comensa: circa librum de anima. E lo segon corondell: fina tanquem de contrario. E lo derrer corondell comensa: Cane tibi. E fenex: remanebit de illo.

Albert de Saxonia. Sophismata.

29. Item un libre de pergamin fet a corondells ab cubertes de papel de pell - blau cubert appellat mestre Roger. E comensa: sicut ab antiquis. E fenex los segon: nunc traheretur. E lo derrer corondell comensa: intrudas potest ducere. E fenex: Johannem Stephani.

Mestre Roger - Tractat de Cirurgia.

30. Item un altre libre de pergamin ab posts cubertes de pell groga fet a corondells qui comensa: prologue e fenex: pantegus eius teorica.

31. Item un libre de pergamin fet a corondells ab posts cubertes de pell blanca qui és estada vermeya fet a corondells comensa: Ego Nicholaus. E fenex: discrimine parbo.

Pot ser una obra de Nicolau salernita.

32. Item un libre de pergami ab cubertes de paper ab pel bermeya qui és la vida de Sant Francesch que comansa: aparuit gracia Dei. E fenex : et scientibus efundeis.

Vida de Sant Frances d'Asis.

33. Item un libre de pergamin de corondells ab posts de fust cubertes de pell blanques qui comensa : Interrogatus a quodam. E fenex: libellum de agradita - cions. E és appellat librum medicine.

Una obra de medicina sense especificar.

34. Item un libre ab posts cubertes de pell blanca de paper qui són questions sobre logica veyá.

Questions sobre logica vella.

35. Item un libre de paper ab posts de paper cubertes de pell verda appellat Lamfranchs comensa: in ipso. E fenex: benedictus in secula.

Lanfranc de Mila. Cirurgia.

36. Item un libre de paper fet a corondells appellat principi de Albert ab cubertes de paper ab pell verda comensa : intencionis e fenex: istius tractatus.

37. Item un libre patit de paper ab corondells ab cubertes de paper ab pell verda de gramatica a logica comensa: ob rogatu. E fenex: in civitats Gerunds nuncupatur.

Llibre de Gramática i Logica. Curiós el nomenament de la ciutat de Girona al final.

38. Item un libre de paper ab posts verdes appellat libre de consolacio en romans.

Boeci. De consolatione philosophiae . Fou traduït al catala a mitjan segle XIV per Antoni Sapllana i completat per Antoni Ginebreda, tots dos dominicans.

39. Item un libre de paper ab corondells cuberts de pergamin practica de mestre Benet de Gorza, comensa: interrogatus. A feneix: de simplioi medicina.

Segurament ha de dir Bernat de Gorden i l'obra és practica de medicina.

Remanquem el final de Simplici Medicina llibre de Serapió (Vegi's el núm.14)

40. Item un libre de paper appellat lo troyà o instories troyanes.

Guido delle Colonne. Histories troianes, traduïdes per Jaume Conesa.

41. Item en libre de paper cubert de pergamin appellat palladi, tracta de empaltar comensa: de preceptis rei rustice. E fenex : iste decretat.

Pal.ladi. De re rustica. Segurament la traducció de Ferrer Sayol.

42. Item un libre petit de pergamins ab posts cubertes de pell verda appellat mestre Galén, qui comensa: est sciendum. E fenex: idem facit.

Galén. Obra sense especificar.

43. Item un libre de paper ab cubertes de paper e pel blanca que és receptari o vademecum qui comensa: de medicinis simplicibus. E fenex: quoque infancia.

Receptari o Vademecum. Pel començament podria ser el llibre de Serapio. Vegi's num. 14).

44. Item un libre de pergamin ab cubertes de pergamin qui comensa: cum anima verterens.

45. Item un libre de paper anotomia sutil.

Anatomia sense determinar l'autor

46. Item les istories del sant grasal.

Segurament l'obra de Chretien de Troyes. Perceval ou le conte du Graal.

47. Item un libre de paper en romans qui és appellat libra de atrologia de mestre Ramon Lull.

Ramon Llull. Libre de Astrologia.

48. Item de lectura de tractats.

49. Item de libret petit ab cubertes de vert qui és curacions de medicinas.

50. Item un libret patit de pergamin ab cuberta verda.

51. Item de libre petit de paper appellat libre de sagnies.

Arnau de Vilanova dedica a la sagnia : De considerationibus operis medicine i el de Flobothomia. Posiblement es tracti d'un dels dos.

52. Item un libre de pergamin ab posts qui comensa en la rúbrica vermeya: incipit compilacio necessarioum ad salutem anime.

53. Item un libre de paper ab cubertes qui comensa en la rúbrica vermeya: incipit tractatus quadranti novi.

Segurament un tractat d'Astronomia.

54. Item un libre patit de paper ab posts qui comensa: siquis vult videre virginem Maria seu ad mensam perveniens.

55. Item un libre petit de pergamin ab cubertes verdes de paper qui comensa: incipit tractatus de regimine et cura.

Tal vegada Arnau de Vilanova. Regimine sanitatis.

56. Item un libre de paper ab cubertes verdes qui comensa: la passió de JHU XSt segons sant Johan.

57. Item un libre petit de pergamin ab posts cubertes de cuyre vermey qui comensa: princeps gloriosissime Michael.

58. Item unes hores de nostra dona de pergamin ab posts qui comensa:

59. Item un libre agavelat de pergamin ab posts descornat qui comensa: quod scripsi scripsi.

60. Item diverses coherns de diverses materias .
61. Item un libre de paper ab cubertes de pergamin qui comensa: assi comensa la obra del sarrahin.
- Tal vegada d'Alcora llibre sagrat dels musulmans.
62. Item unes ores de Santa Maria Belas istoriades ab tanchador dargent deurat.

NOTICIA SOBRE PAL.LADI SERRADELL.

Aquest metge autor d'un tractar de Pestilencia el donarem a coneixer el 1932, quan van publicar l'inventari dels llibres de cardenal Berenguer d'Anglesola (1), que va ser bisbe de Girona del 1384 al 1408. D'aleshores ençà s'ha in corporat a la historia de la Medicina catalana i, darrerament, a la meritoria "Historia de la Medicina a la Corona d'Aragó (1162-1479) "del Dr. Antoni Cardoner i Plana. (2).

Hi surt nomenat a la pagina 53, la qual a més remet a la nota 91 de la página 60. En aquesta nota es fa referencia a la publicació de l'inventari esmentat al principi i acaba dient: "Aquest inventari es va fer a Girona el 15 de març de 1406. Malgrat tot, no tenia proves documentals que Serradell fos catala".

Ara podem dir que si que les tenim, ja que en estudiar els manuals d'acords de l'Arxiu Municipal, on hem documentat el mestre Marc Roca, segons hem expilat més amunt, hem tingut la satisfacció de trobar també mestre Pal.ladi Serradell. En afecte, l'autor del llibre de pestilencia va ésser jurat primer o en cap l'any - 1405 (3) i prohoms de la ma major els anys 1406 (4), 1407 (5) i 1411 (6). Recerques anteriors i posteriors ha resultat negatives. Totes aquestes dates concorden amb la de l'inventari, i per tant una persona que en diverses conselleries és inscrit com a prohoms de la ma major i a més en una d'elles és elegit jurat en cap o primer, no hi ha dubte que no solament era un gironi sinó un esclerit ciutadà de Girona, que a més seria un bon amic del bisbe-cardenal i el seu metge i que l'hauria obsequiat amb el seu llibre, que de no haver-se inventariat entre els altres de la biblioteca del Cardenal, avui, desconèixeriem un metge i una obra de patologia, que enriqueixen la historia de la Medidina nostrada.

1. Batlle i Prats, Lluís , Inventari del llibres de Berenguer d'Anglesola. "Estudis Universitaris Catalans", 17 (Barcelona 1932) 246.
2. Editorial Siencia. Barcelona 1973.
3. Arxiu Municipal de Girona. Manual d'acords de 1405 ff. 16,23,24 i 28.
4. " " Manual " 1406 f. 51.
5. " " Manual " 1407 f. 8 vº
6. " " Manual " 1411 f. 2 vº